

schraal zal komen uyt te vallen, en wij genoodzaakt zullen zijn eene meer dan gemeene bijstand deze naare provincie aan te bieden, zo men maar door het opdagen der scheepen daartoe in staat werd gesteld, bedragende alleen haren eisch aan graanen een duyzend lasten.

Fol. 86r-v.

([fol. 97] Secunde Gerrit Aansorg zorgt voor groot ongenoegen wegens zijn verregaande onnauwkeurigheid. De negotieboeken over 1761/62 moesten geheel herzien worden, waarbij bleek dat aanzienlijke vorderingen op hem niet waren opgenomen. Gelukkig verliep de handel in dat jaar goed, en in de brief van eind augustus 1763 wordt bericht dat die in 1762/63 nog beter is gegaan. In 1761/62 waren de inkomsten f 41.417, ofwel f 2951 meer dan in 1760/61, en de uitgaven f 172.855, ofwel f 16.100 minder dan in dat jaar. Als er geen buitengewone uitgaven waren geweest, zouden ze onder het bedrag in de memorie van bezuiniging zijn gebleven.)

MAKASSAR

Uit Makassar arriveerde het schip de Jager, dat te Gresik voor f 9784 aan rijst, groene katjang en kokosolie had ingeladen. Uit de ontvangen brieven van 30 mei, 23 juli en 13 augustus valt slechts te melden dat er in drie verkopen voor f 27935 aan textiel is omgezet met een winst van f 15.816, ofwel ruim 57½ %. In de aparte brieven van de gouverneur van 30 mei en 23 juli wordt vermeld)

---dat door het eyndigen van den oorlog tusschen Bonij en Penekij, het eiland Celebes tans in rust is. Dog had den eersten, wien het geluk der wapenen in zoverre diende dat niet alleen Aroe Penekij zijn twee zoonen gesneuveld, maar hij ook zelfs in de grootste angst gebragt was, het maar wat spoediger doorgezet, dan had dien bekenden rust-verstoorder, ingevolge de gedurige adhortatiën van den E. Sinkelaar, ook zelfs van kant geweest. Maar door het dralen van Bonijs' vorst, heeft hij toevlugt tot de Wadjoreesen genomen, die nu, tegen het gevoelen van Bonij en Soping aan, hem alleen met een geld-boete, dan wel verbanning zoeken vrij te laten.

Hierdoor is het dan ook niet gevlot, hoe gewenscht dat deze gelegenheid geweest zij om voormelde drie rijken met inlijving bij het Bongaaysche-contract weer te vereenigen. Waartoe nu weynig apparentie meer is, wijl de Wadjoreesen reets een hoofd gekozen hebben, en zig in dier voegen, zo lang mogelijk als een independent volk zullen blijven maintineeren.

Fol. 97v-98v.

(Zoals de gouverneur schreef, als hij de redenen van het verval aangeeft, die zeer nadelig voor de handel van de Compagnie zijn, gedragen de Wadjorezen zich na de fatale oorlog van 1739/40

onafhankelijk van haar. Zij en het schuim van de Mandarezen smokkelen zonder passen een aanzienlijke hoeveelheid textiel en opium naar Malakka, Pasir, Kutai, Sumbawa, Benkulen, Manilla etc.. [fol. 99] Met de gouverneur begrijpt men dat daar met drie vaartuigen weinig tegen te doen is, doordat de smokkelaars, in het bijzonder op Sumbawa dat zijn havens openhoudt, veel schuilplaatsen hebben. Over andere zaken, zoals de afzetting en vervanging van de koning van Buton door zijn groten en de vernieuwing van de verdragen met dit rijk, is in het geheime briefje van 2 september 1763 aan gouverneur Cornelis Sinkelaar geschreven. Over diens voorstellen tot verbetering moet nog vergaderd worden. Dat wordt in de decemberbrief behandeld.

BANDJARMASIN

Over Bandjarmasin is hierboven al wat geschreven. Het scheepje de Jonge Petrus Albertus, dat de brief van 7 juli 1763 meenam, is daarheen gezonden met f 71.200 aan contanten en aan levensmiddelen en andere benodigdheden t.w.v. f 77645. Met de brigantijn het Zeepaard en de sloep [fol. 100] de Haak werd vandaar 295.500 lb zwarte en 6090 lb witte